

УДК 378.01

СТРУКТУРА ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ МАШИНОБУДІВНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

С. В. Дембіцька

orcid.org/0000-0002-2005-6744

О. В. Кобилянський

orcid.org/0000-0002-9724-1470

В статті розглядаються особливості формування педагогічної культури фахівців машинобудівних спеціальностей. Визначено структуру педагогічної культури, як сукупність когнітивного, мотиваційного, технологічного, рефлексивного та креативного компонентів. Вивчаються умови розвитку зазначених компонентів з метою формування педагогічної культури фахівців машинобудівної галузі як інтегративного утворення особистості.

Ключові слова: педагогічна культура, фахова підготовка, фахівці машинобудівних спеціальностей, фахова компетентність, педагогічна діяльність.

STRUCTURE OF PEDAGOGICAL CULTURE OF SPECIALISTS OF MACHINE-BUILDING
SPECIALITIES

S. V. Dembic'ka, O. V. Kobilyans'kij

The problem of forming a pedagogical culture of specialists in machine-building specialties is due to the fact that the presence of high professional qualifications as a technical scientist does not guarantee the latter's ability to conduct pedagogical activities and the ability to transfer knowledge to students and subordinates.

The article deals with the analysis of scientific and methodological literature on the problem of research and determines that the pedagogical culture of specialists in machine-building specialties is a system integrative formation of the personality of a specialist in the machine-building industry as a subject of pedagogical activity, a dynamic system of cognitive, motivational, technological, reflexive and creative components, which is a prerequisite for effective pedagogical activity, as well as an indicator of professional competence. We also consider pedagogical knowledge and intellectual skills as components of the cognitive component of the pedagogical culture of specialists in machine-building specialties; elements – pedagogical facts, concepts, theories, technologies, which involve the processing of their specialist in the machine-building industry.

The motivational component of the pedagogical culture of specialists in machine-building specialties depends on the ideological position of the individual, which manifests itself in spiritual and social needs, motives of behavior, psychological attitudes, interests, ideals, etc. The peculiarities of the formation of this component are that the motivation for the pedagogical activity of the students of the technical profile must be developed during the study, first of all, within the framework of independent work. Technological component involves the ability to use managerial technologies in the management of educational and cognitive activities of students; adequate understanding of the essence of a particular pedagogical problem (task); Ability to effectively solve managerial problems in a particular situation of professional activity. The development of this component is carried out in the process of practical work through a more detailed mastering and creative application of the achievements of special, psycho-pedagogical, social and humanitarian sciences. Developed reflexive representations and skills make it possible for a specialist to increase the amount of information received and to include in the activity the knowledge that corresponds to its logic; developed reflexive culture of the teacher is important for establishing «subject-subjective» relationships with participants in the educational process. The creative component of the pedagogical culture of specialists in machine-building specialties involves transformation of pedagogical activity into innovative pedagogical activity. This component is developing first and foremost in the process of implementing the latest pedagogical technologies, which involves a creative, individual-personal solution to problems in a particular situation.

The priority direction of further research is the problem of development of diagnostic tools for determining the level of pedagogical culture of specialists in machine-building specialties and justifying the pedagogical conditions for its development.

Key words: pedagogical culture, vocational training, specialists in machine-building specialties, professional competence, pedagogical activity.

Науково-педагогічний колектив технічного закладу вищої освіти систематично поповнюється викладачами спеціальних технічних дисциплін, які отримали наукові ступені магістра та доктора філософії з технічних дисциплін. Цей процес є природним, оскільки навчати фахівців машинобудівних спеціальностей мають викладачі, які розуміються в особливостях такої роботи. Однак педагогічна підготовка таких викладачів не відповідає сучасним реаліям, адже, вони не мають належної професійної підготовки до педагогічної діяльності. Більш того, абітурієнти, які вступають до технічних закладів вищої освіти, планують стати в подальшому фахівцями з технічних напрямків підготовки, а не педагогами. Крім

того, наявність високої професійної кваліфікації у науковця технічного спрямування ще не гарантує здатність останнього до педагогічної діяльності та вміння передати знання студентам і підлеглим.

У зв'язку з цим, проблема формування педагогічної культури фахівців машинобудівних спеціальностей досить актуальна та вимагає наукових пошуків у даному напрямку. Фахівці технічного профілю повинні мати не лише професійні компетенції, успішно розв'язувати технічні завдання, але й орієнтуватися в особливостях педагогічного спілкування з колегами.

Аналіз сутності культури як філософської категорії розглядається у працях багатьох вчених, зокрема Е. Баллер, С. Газман, В. Давидович, С. Іконнікова, Є. Ільєнков, О. Кудін, Є. Маркарян, П. Саух та ін. Основи розвитку професійної культури та механізм її формування розкрито в роботах Н. Крилової, Н. Ничкало, Т. Саломатової, О. Смирнової та ін. У науковій літературі поняття «педагогічна культура» досить часто ототожнюється з педагогічною (професійною) культурою вчителя. Питання формування педагогічної культури вчителя досліджували С. Архангельський, Є. Барбіна, В. Войтко, С. Гончаренко, Е. Гришин, О. Дубасенюк, І. Зязюн, М. Євтух, Н. Кичук, Н. Кузьміна, М. Лазарев, А. Мудрик, Л. Нечепоренко, О. Пехота, В. Семиченко, С. Сисоєва, В. Сластьонін, Р. Хмелюк, Н. Чепелева, Т. Яценко та ін. Розкриваються зміст і механізми формування різних компонентів професійно-педагогічної культури вчителя в працях О. Бондаревської, І. Ісаєва, В. Сластьоніна, Н. Шеховської та ін. Наукові основи формування професійно-педагогічної культури фахівців окреслені в працях О. Абдуліної, І. Беха, Є. Бондаревської, В. Гриньової, Г. Ісаєва, В. Кременя, С. Сисоєвої та ін.

Метою статті є визначення структури педагогічної культури фахівців машинобудівних спеціальностей з метою окреслення напрямків її формування.

Компетентність особистості фахівця виявляється в професійній діяльності й професійному спілкуванні на основі набутих знань, умінь, навичок та здібностей. В структурі професійної компетентності виділяють такі компетенції: методологічна, проєктувальна, комунікативна, творча, менеджерська та науково-дослідна [10, с. 144-146]. На думку Р. Гуріної, професійна компетентність – це здатність і готовність фахівця до реалізації здобутих у навчальному закладі знань, умінь, навичок, досвіду в професійній діяльності [5, с. 82].

Аналіз науково-методичної літератури свідчить, що під поняттям «компетентність» розуміють знання та навички в професійній сфері, що диктуються проблемами виробництва, функціями чи елементами діяльності фахівця. У поняття «компетентність» І. Козловська вводить здатність вибирати найоптимальніші рішення, аргументовано заперечувати некоректні рішення, володіти критичним мисленням, постійно оновлювати знання [11, с. 96].

В. Ягупов до структури професійної компетентності фахівця зараховує ціннісно-сміслову, мотиваційну та особистісну ставлення до професійної діяльності, професійні теоретичні та практичні знання, здатність практично використовувати знання як у професійній, так і в повсякденній діяльності; професійну, психологічну та суб'єкту готовність до актуалізації цих знань у професійній діяльності, поведінці та спілкуванні; професійну суб'єктивність, тобто самодетермінацію, саморегуляцію, саморефлексію, самоконтроль та самооцінку професійної діяльності, поведінки та спілкування в професійній сфері та в суспільстві загалом [15, с. 31]. Конкретний вибір зазначених показників професійної компетентності визначається сутністю професійної діяльності, її змістом. Так, фахівці з машинобудування здійснюють:

- проєктно-конструкторську діяльність (розробка проєктів виробів галузі машинобудування; використання інформаційних технологій при проєктуванні виробів аналіз варіантів і вибір оптимального рішення);
- виробничо-технологічну діяльність (вибір матеріалів, устаткування й засобів технологічного оснащення);
- організаційно-управлінську діяльність (організація процесу розробки та виробництва виробів, засобів технологічного оснащення й автоматизації технологічних процесів);
- науково-дослідну діяльність (діагностика стану об'єктів діяльності; створення моделей процесів і систем; планування експериментів; використання інформаційних технологій та технічних засобів при розробці технологій та виробів машинобудування).

На думку Ю.Белової, основними функціями в професійній діяльності інженера-механіка в системі «людина-машина» виступають: діагностико-проєктувальна, конструктивно-розрахункова, конструктивно-творча, організаційно-технологічна, організаційно-комунікативна, контрольно-стимулююча [3]. Однак, якщо фахівець з машинобудування здійснює викладацьку діяльність, то до переліку вказаних функцій додається педагогічна складова, і зміст фахової діяльності розширюється.

Як зазначає І. Зімня, професійні компетентності формуються в освітньому процесі відповідно до специфіки та завдань професії, яку здобуває студент, та зазначає, що професійні компетентності характеризуються п'ятикомпонентною структурою, що містить: знання, досвід застосування, ціннісні ставлення, регуляцію, готовність [8, с.15-16]. І, якщо до фахової діяльності додається діяльність педагогічна, то для ефективної її здійснення у викладача мають бути наявні педагогічні знання, початковий

досвід педагогічного спілкування, готовність до педагогічної діяльності. Все це, на нашу думку, є складовими педагогічної культури фахівців машинобудівної галузі.

Отже, ґрунтуючись на результатах проведеного дослідження вважаємо, що педагогічна культура фахівців машинобудівних спеціальностей – це системне інтегративне утворення особистості фахівця машинобудівної галузі як суб'єкта педагогічної діяльності, динамічна система когнітивного, мотиваційного, технологічного, рефлексивного та креативного компонентів, яка є передумовою ефективної педагогічної діяльності, а також показником професійної компетентності.

Когнітивний компонент педагогічної культури фахівців машинобудівних спеціальностей – це система педагогічних знань, які є специфічними для студентів технічних закладів вищої освіти, та розвинуті пізнавальні процеси (відчуття, сприймання, увага, пам'ять, мислення, уява, мовлення), що кожний зокрема і всі разом забезпечують пізнання. Складовими цього компоненту є педагогічні знання й інтелектуальні уміння; елементами – педагогічні факти, поняття, теорії, технології, які передбачають опрацювання їх фахівцем машинобудівної галузі.

На думку В. Саюк, знання, що розглядаються, як система наукових понять і категорій, дають можливість викладачу глибше зрозуміти педагогічну дійсність, осмислити найістотніші зв'язки й відносини у педагогічній взаємодії. Процеси засвоєння, перетворення й використання професійних знань опосередковуються особистістю викладача, його ставленням до власної діяльності [14, с. 59].

Мотиваційний компонент є основою педагогічної культури фахівця з машинобудування, що спонукає його до здійснення педагогічної діяльності на високому науково-методичному рівні. На думку О. Леонтєєва, завдяки мотивації певна діяльність для індивіда набуває особистісного сенсу, формує стійкий інтерес до неї, перетворює зовнішню задану мету у внутрішні потреби особистості [12, с. 100].

Погоджуємося з думкою авторів, що успішність педагогічної діяльності багато в чому залежить від професійної спрямованості, світоглядної позиції, що проявляється в духовних і соціальних потребах, мотивах поведінки, психологічних установках, інтересах, ідеалах тощо [12]. Однак, якщо до закладів вищої освіти педагогічного спрямування вступають вже певним чином мотивовані до педагогічної діяльності абітурієнти, то у студентів технічних вишів така мотивація має бути розвинена протягом навчання, в першу чергу, в межах самостійної роботи.

Провідним мотивом самовиховання та самоосвіти студентів є усвідомлення необхідності ліквідації розриву між вимогами педагогічної діяльності та власними можливостями [13, с. 196]. За дослідженнями Д. Аткинсона і Д. Мак-Клеелланда, мотив досягнення складається з двох протилежних мотиваційних тенденцій – прагнення до успіху (мотивація досягнення) та запобігання невдачі [1, с. 36]. Тому вважаємо за доцільне здійснювати формування мотиваційного компонента педагогічної культури фахівців машинобудівних спеціальностей, ґрунтуючись на визначених в дослідженні [1] умовах:

- 1) формування синдрому досягнення (перевага в людини прагнення до успіху над прагненням уникнути невдачі);
- 2) самоаналіз;
- 3) формування прагнень і навичок ставити перед собою високі, але адекватні цілі;
- 4) міжособистісна підтримка.

Технологічний компонент передбачає здатність використовувати управлінські технології в управлінні навчально-пізнавальною діяльністю студентів; адекватне розуміння суті конкретної педагогічної проблеми (завдання); уміння ефективно вирішувати управлінські завдання в конкретній ситуації професійної діяльності. Погоджуємося з думкою Т. Дерев'янка, що технологічний компонент включає способи і прийоми дослідницької і творчої діяльності учителя, включаючи особистісно-мотивоване сприйняття сучасних педагогічних технологій з урахуванням специфіки викладання власного предмету [7, с. 52].

Формування технологічного компоненту передбачає опанування способами та прийомами взаємодії учасників освітнього процесу, активне використання педагогічної техніки в процесі викладацької діяльності фахівців машинобудівних спеціальностей. Розвиток даного компоненту здійснюється у процесі практичної роботи шляхом детальнішого опанування і творчого застосування досягнень спеціальних, психолого-педагогічних, соціально-гуманітарних наук.

На важливість рефлексивного компоненту в структурі педагогічної культури вказує той факт, що низка науковців вважають педагогічну діяльність за своєю природою рефлексивним процесом. Така характеристика педагогічної діяльності міститься в роботах П. Анохіна, А. Бізяєвої, Г. Дегтяр та інших [2, 4, 6]. В дослідженні А. Бізяєвої [4] рефлексія розглядається як професійно важлива якість особистості, що становить основу для формування соціально-перцептивних і комунікативних здібностей педагога та обумовлює рівень його професійної самосвідомості.

На розвиток рефлексивного компоненту педагогічної культури вказують особистісні зміни викладача в процесі викладацької діяльності, внесення індивідуального творчого внеску в професію. Розвинені рефлексивні уявлення та вміння дають змогу фахівцю збільшувати обсяг отримуваної інформації та

включати в діяльність ті знання, які відповідають її логіці; розвинена рефлексивна культура педагога важлива для установа «суб'єкт-суб'єктних» взаємин з учасниками освітнього процесу.

Креативний компонент педагогічної культури фахівців машинобудівних спеціальностей передбачає перетворення педагогічної діяльності в інноваційну педагогічну діяльність. Даний компонент набуває розвитку в першу чергу в процесі реалізації новітніх педагогічних технологій, що припускає творче, індивідуально-особистісне вирішення завдань в конкретній ситуації. Креативність викладача підкреслює творчу природу педагогічної діяльності, можливості цілісного педагогічного процесу в індивідуально-творчому розвитку викладача та дітей, сполученні прийомів алгоритмізації та творчої побудови навчальної діяльності; здатність викладача до педагогічної імпровізації, засвоєння сучасного педагогічного досвіду.

На думку І. Ісаєва, процес прояву вчителем педагогічної творчості відбувається на індивідуально-творчому рівні. Педагогічна творчість наповнюється особистісним змістом у процесі творчих досліджень і практичної реалізації їх учителем [9, с. 23]. Педагогічна творчість визначається специфікою педагогічної діяльності, своєрідністю проявів індивідуально-творчих якостей особистості викладача, здатністю управляти власною діяльністю, творчою активністю, прагненням до самовдосконалення.

У статті здійснено з'ясування сутності поняття «педагогічна культура фахівців машинобудівних спеціальностей», виокремлено та проаналізовано її структурні компоненти. Виходячи із зазначеного, вважаємо пріоритетним напрямом подальших досліджень проблему розробки діагностичного інструментарію для визначення рівня педагогічної культури фахівців машинобудівних спеціальностей та обґрунтування педагогічних умов її розвитку.

Література

1. Atkinson D. The Projective expression of needs / D. Atkinson, D. Mc.Clelland // Journal of Experimental Psychology. – 1984. – № 33. – P. 35-41.
2. Анохин П.К. Философские аспекты теории функциональных систем / Пётр Кузьмич Анохин. – М. : Наука, 1978. – 128 с.
3. Белова Ю. Ю. Модель професійної компетентності майбутнього інженера машинобудівної галузі [Електронний ресурс] / Ю. Белова. – Режим доступу до ресурсу: <http://bdpu.org/pedagogy/ua/files/2014/2/4.pdf>
4. Бизяева А. А. Рефлексивные процессы в сознании и деятельности учителя : дисс. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / А. А. Бизяева. – М., 1993. – 238 с.
5. Гурина Р. Как измерить профессиональную компетентность? / Р. Гурина // Высшее образование в России. – 2008. – №10. – С. 82-89.
6. Дегтяр Г. О. Формування рефлексивної культури студентів педагогічних університетів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Г. О. Дегтяр. – Харків, 2006. – 19 с.
7. Дерев'яно Т. Є. Структура дослідницької культури вчителя загальноосвітнього навчального закладу / Т. Є. Дерев'яно // Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія». – Харків, 2016. – Вип. 52/ – С.50-56
8. Зимняя И. А. Интегративный подход к оценке единой социальнопрофессиональной компетентности выпускников вузов / И. А. Зимняя, Е. В. Земцова // Высшее образование сегодня. – 2008. – №5. – С. 14-19.
9. Исаев И. Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя: учеб. пособие для студ. вузов / И. Ф. Исаев. – 2-е изд. – М. : Академия, 2004. – 208 с.
10. Коваленко О. Е. Теоретичні засади професійної педагогічної підготовки майбутніх інженерів-педагогів в контексті приєднання України до Болонського процесу : [монографія] / О. Е. Коваленко, Н. О. Брюханова, О. О. Мельниченко. – Х. : УПА, 2007. – 162 с.
11. Козловська І. М. Теоретичні та методичні основи інтеграції знань учнів професійно-технічної школи : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / І. М. Козловська. – К., 2001. – 459 с.
12. Леонтьев А. Н. Избранные психологические произведения / А. Н. Леонтьев. – Т. 2. – М. : МГУ, 1983. – 318 с.
13. Осипова Т. Ю. Формування професійно-орієнтованої особистості майбутнього вчителя : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Т. Ю. Осипова. – Одеса, 2001. – 248 с.
14. Саюк В. І. Професійна компетентність як основа розвитку сучасного викладача в системі післядипломної педагогічної освіти / В. І. Саюк // Нова педагогічна думка. – 2012. – №3 (71). – С. 57-61.
15. Ягунов В. В. Становление понятийно-терминологического аппарата компетентностного подхода к профессиональному образованию / В. В. Ягунов // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка: зб. наук. праць. – Вип. 6; Інст-т проф.-тех. освіти НАПН України / [ред. кол.: В. О. Радкевич (голова) та ін.]. – К.: Педагогічна думка, 2013. – С. 26-33.

References

1. Atkinson D. The Projective expression of needs / D. Atkinson, D. Mc.Clelland // Journal of Experimental Psychology. – 1984. – № 33. – P. 35-41.
2. Anokhin P.K. Filosofskiye aspekty teorii funktsionalnykh sistem / Petr Kuzmich Anokhin. – M. : Nauka. 1978. – 128 s.
3. Bielova Yu. Yu. Model profesiinoi kompetentnosti maibutnoho inzhenera mashynobudivnoi haluzi [Elektronnyi resurs] / Yu. Bielova. – Rezhym dostupu do resursu: <http://bdpu.org/pedagogy/ua/files/2014/2/4.pdf>
4. Bizyayeva A. A. Refleksivnyye protsessy v soznanii i deyatelnosti uchitelya : diss. ... kand. psikhol. nauk : 19.00.07 / A. A. Bizyayeva. – M.. 1993. – 238 s.

5. Gurina R. Kak izmerit professionalnuyu kompetentnost? / R. Gurina // Vyssheye obrazovaniye v Rossii. – 2008. – №10. – S. 82-89.
6. Dehtiar H. O. Formuvannya refleksyvnoi kultury studentiv pedahohichnykh universytetiv : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / H. O. Dehtiar. – Kharkiv, 2006. – 19 s.
7. Derevianko T. Ye. Struktura doslidnytskoi kultury vchytelia zahalnoosvitnoho navchalnoho zakladu / T. Ye. Derevianko // Zbirnyk naukovykh prats «Pedahohika ta psykhohohii». – Kharkiv, 2016. – Vyp. 52/ – С.50-56
8. Zimnyaya I. A. Integrativnyy podkhod k otsenke edynoy sotsialnoprofessionalnoy kompetentnosti vypusknikov vuzov / I. A. Zimnyaya. E. V. Zemtsova // Vyssheye obrazovaniye segodnya. – 2008. – №5. – S. 14-19.
9. Isayev I. F. Professionalno-pedagogicheskaya kultura prepodavatelya: ucheb. posobiye dlya stud. vuzov / I. F. Isayev. – 2-e izd. – M. : Akademiya. 2004. – 208 s.
10. Kovalenko O. E. Teoretychni zasady profesiinoi pedahohichnoi pidhotovky maibutnykh inzheneriv-pedahohiv v konteksti pryednannya Ukrainy do Bolonskoho protsesu : [monohrafiya] / O. E. Kovalenko, N. O. Briukhanova, O. O. Melnychenko. – Kh. : UIPA, 2007. – 162 s.
11. Kozlovskaya I. M. Teoretychni ta metodychni osnovy intehratsii znan uchniv profesiino-tekhnichnoi shkoly : dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.04 / I. M. Kozlovskaya. – K., 2001. – 459 s.
12. Leontyev A. N. Izbrannyye psikhologicheskyye proizvedeniya / A. N. Leontyev. – T. 2. – M. : MGU. 1983. – 318 s.
13. Osypova T. Yu. Formuvannya profesiino-orientovanoi osobystosti maibutnoho vchytelia : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / T. Yu. Osypova. – Odesa, 2001. – 248 s.
14. Saiuk V. I. Profesiina kompetentnist yak osnova rozvytku suchasnoho vykladacha v systemi pislidyplomnoi pedahohichnoi osvity / V. I. Saiuk // Nova pedahohichna dumka. – 2012. – №3 (71). – S. 57-61.
15. Iahupov V. V. Stanovleniye ponyatiyno-terminologicheskogo apparata kompetentnostnogo podkhoda k professionalnomu obrazovaniyu / V. V. Yahupov // Naukovyi visnyk Instytutu profesiino-tekhnichnoi osvity NAPN Ukrainy. Profesiina pedahohika: zb. nauk. prats. – Vyp. 6; Inst-t prof.-tekh. osvity NAPN Ukrainy / [red. kol.: V. O. Radkevych (holova) ta in.]. – K.: Pedahohichna dumka, 2013. – S. 26–33.

УДК [614.25:378] (043.3)

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ

Л. В. Дудікова

orcid.org/0000-0002-5841-0147

У статті представлено основні методологічні підходи, використання яких є основою для вирішення наукового завдання щодо формування професійно-етичної компетентності майбутніх лікарів у медичних університетах.

Методологічний концепт провідної ідеї передбачає формування професійно-етичної компетентності майбутніх лікарів на засадах системного, особистісно орієнтованого, діяльнісного, компетентнісного, аксіологічного, цивілізаційно-середовищного, культурологічного, професіографічного, контекстного, історико-логічного, інтегративного і рефлексивного підходів. Однак провідними є системний і компетентнісний (як різновид діяльнісного) підходи.

Ключові слова: професійно-етична компетентність, методологічні підходи, етична культура лікаря, мотиваційна сфера, медичні університети, майбутні лікарі.

METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR FUTURE DOCTORS' PROFESSIONAL AND ETHICAL COMPETENCE FORMATION AT MEDICAL UNIVERSITIES

L. Dudikova

The article draws on the main methodological approaches, which application is the basis for solving the scientific task to form the future doctors' professional and ethical competence at medical universities.

The generalization of future doctors' modern training trends for their professional activity in the leading countries of the world and in Ukraine in the context of the professional and ethical competence formation, the familiarization with the scientific achievement results of the scientists and with the students' training practical experience at medical universities made it possible to identify a number of contradictions that are noticeable in the educational process of higher medical educational institutions. The contradictions can be solved through the rationale of the conceptual foundations and the development of the scientific and methodological foundations for the future doctors' professional and ethical competence formation at higher medical educational institutions. The conceptual basics reveal the methodological, theoretical and methodological-technological concepts of the research main idea.

The methodological concept should reflect the fundamental philosophical and pedagogical ideas, i.e. anthropocentrism, philosophy of education, principles of humanism, socio-cultural development of society, since doctors' activities are aimed at